

בס"ד. משיחות ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'השמ"ט תרגום מאידית

רושם והמשך מזה⁷, ועד בנוגע להנהגה בפועל⁸,

ובלשון הכתוב⁹ — "והחי יתן אל לבו". אע"פ שזה נאמר בנוגע לזמן האבילות, מ"מ הרי זה מילתא בטעמא¹⁰ ששייך בכל הזמנים (לא רק בזמן האבילות)¹¹: טבע האדם שהוא כר-שכל, שמתכוון במאורעות שקורים עמו ובסביבתו ולומד מהם¹², עאכ"כ כאשר קורה מאורע מרעיש (בענינו — הסתלקות של קרוב כו'), הרי זה נוגע בנפשו ביתר תוקף, ומעוררו שיהי' אצלו "יתן אל לבו" ביתר תוקף — שיתוסף אצלו בעבודת ה', בכל עניני תורה ומצוות¹³, וכיו"ב.

ב. הפירוש בפשטות הוא, שהמנהגים והענינים שעושים בקשר ליארציית (וההמשך לזה) — הרי זה לעילוי ולזכר השנמה, בכדי שהנשמה תתעלה למעלה מעלה בגן עדן.

א. ישנם דינים ומנהגי ישראל שונים שעושים ביארציית לזכרון ולעילוי הנשמה¹.

הגם שנגמרו ההנהגות (וההגבלות) של הי"ב חרשים², מ"מ, נשאר הזכרון גם לאח"ז, כשמגיע יום השנה של ההסתלקות (והימים האלה נזכרים ונעשים³) מציינים אותו — ע"י אמירת קדיש ותפלה לפני התיבה, ולימוד משניות והוספה בצדקה⁴ ותורה בכלל וכו'¹ — לעילוי הנשמה — שמתעלית אז לדרגא עליונה ביותר שבאין ערוך. ויתירה מזה: גם לאחר היארציית יש המשך מזה, כמוכן מאמירת "יזכור" כמה פעמים בשנה⁵, ובכלל — במשך כל הימים⁶ (אחרי ההסתלקות) נשאר

(* יום היארציית-הלילא הראשון של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע.

(1) ראה בהמלוקט בס' כל בר פ"ה ס"ד. ס' גשר החיים פל"ב. וש"נ. וראה ס' המנהגים — חב"ד ע' 78 ואילך.

(2) ראה מו"ק כא, ב ואילך. רמב"ם הל' אבל פ"ה ואילך. טרשו"ע יו"ד טשפ"ה ואילך.

(3) אסתר ט, כח, וראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם, הובא בלב דוד להחיד"א פכ"ט.

(4) ובשבת — ע"י צדקה כהננסת אורחים וכיו"ב, או ברוחניות, נוסף להנחיתה בכפליים בערב שבת.

(5) יוה"כ"פ (נסמן לקמן הערה 74). שמע"צ אחרון של פסח ויום ב' דחגה"ש (ראה מהרי"ל הל' סוכה. לבוש יו"ד סש"מ). ודאה שו"ע יו"ד שם ובנ"כ. פרמ"ג או"ח סתקמ"ז. וראה ס' דרכי חסד סכ"ח. וש"נ). ורבותינו נשיאנו נהגו לומר בחשאי יזכור כדאש השנה.

ולהעיר שיש נוהגין "להזכיר אחר קריאת התורה נשמת המתים" (דמ"א או"ח סרפ"ד ס"ו). שר"ע אדה"ז שם ס"ד).

(6) להעיר שיש נוהגין לומר קדיש כל ימי חייו (פלא יועץ. הובא בשד"ח אסיפת דינים אבות את קטב).

(7) אלא שאז אין בזה הדינים וההגבלות של י"ב חודש הראשונים, כמוכן.

(8) ובפרט ע"י התייסדות והקמת מוסד וכיו"ב לזכר הנשמה (כמנהג ישראל) — שזהו מזכרת נצח.

(9) קהלת ז, ב.

(10) תוסף לזה — יש בו התוקף של ציווי בתורה (ראה לקמן ס"ח).

(11) וכ"ה גם לפי פירוש המדרש עה"פ (קה"ד פ"ו, ה). הובא בפרש"י עה"פ (פירוש הא'), "עבד חסדא דיעבדון לך כו". וכשם שרוצה שיוכירו תמיד, לכן גם "והחי יתן אל לבו" צ"ל ע"י זכרון תמיד (משא"כ לפי פירוש הב' בפרש"י, "שאם לא עכשיו יגמול לו חסד לא יגמול לו עוד". ה"ז שייך דוקא בסמיכות לזמן המיתה. ולא תמיד כל הימים).

(12) ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט הידועה שמכל דבר שהאדם רואה או שומע יש בו הוראה בעבודת ה' (כתי שם טוב הוספות סקכ"ז ואילך).

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"¹⁹, ושם לעבוד את השי"ת (שזוהי תכלית הכוונה דעבודת האדם)²⁰.

והתנאים בהלכות שבת בגדרה של המלאכה (האסורה בשבת, כי היא מלאכה במשכן) — מבטאים ומדגישים מהי המלאכה (עבודה) של יהודי בעשיית חלקו בעולם משכן לה'²¹ (משא"כ מלאכה הפטורה בשבת, שא"ז עבודה בשלימות).

כמו"כ הוא גם בעניינו, ש"המבעיר" צ"ל דוקא "צריך לאפר" — כי עבודתו של יהודי (במשכן לה') צריכה להיות עבור תועלת בהמשכן, לפעול תיקון ובירור וכו'.

והענין:

העבודה (עבודה עיקרית²²) של יהודי

אבל יש לומד, שיש בזה עוד ענין (גדול יותר), כדלקמן. יש לומר, שזה מודגש ביארצייט הזה (הראשון) — הן מצד השיעורים בתורה דיום זה, והן מצד תאריך היום (כ"ב שבט), והן מצד המאורע של יארצייט זה במיוחד¹³, כמרומו גם בשמה ובעבודתה, ומכיון שכל ענינים אלו באים ביחד הרי זה בודאי בהשגחה פרטית, ויש ביניהם שייכות.

ג. בשיעור היומי ברמב"ם [לפי המנהג שהולך ומתפשט ללמוד ספר הרמב"ם ג' פרקים ליום] לומדים (בהלכות שבת¹⁴): "המבעיר כל שהוא חיוב, והוא שיהא צריך לאפר".

הלימוד מזה בעבודת ה' נכמ"ש הרמב"ם¹⁵ ש"רוב דיני התורה¹⁶ אינן אלא כו' לתקן הדעות וליישר כל המעשים" — ובהקדים:

הל"ט מלאכות (האסורות בשבת) הם המלאכות שעשו במשכן. מזה מובן, שהל"ט מלאכות הם עבודות כלליות ועיקריות בעבודתו של יהודי (שרוב עבודתו היא כימי החול¹⁷) לעשות מהעולם דירה ומשכן ומקדש לה'¹⁸.

13) שענין זה (היארצייט) הוא רבר נוסף לעצם היום (כ"ב שבט), שהי' כבר אלפי שנה (מזמן התחלת קביעת הזמנים ע"פ ימי החורש) לפני ההסתלקות. אלא לאורך י"ל שיש שייכות בניהם — כי מגלגלין זכות ליום זכאי (תענית כט, א).

14) רפ"ב. משבת ק"א. — ולהעיר שגמרא זו באה בהמשך להסוגיא ע"ד ההשפעה של מיתת חכמים וצדיקים על בני אדם. 15) סוף הל' תמורה.

16) ובמכש"כ שכן הוא בנוגע לדיני התורה שבספר הרמב"ם עצמו.

17) ובפרט ע"פ דעת המכילתא דרשב"י (פרשתנו כ, ט) שששת ימים תעבור הוא מצות עשה. וראה אוה"ת פרשתנו ע' תתקנ.

18) אלא שבים השבת שאז נתעלה עולם העשיי — אין בו כיוור ותיקון האדם (ראה לקו"ת תזריע כ, ה), והעבודה היא (לא ע"י עשיית מלאכות אלו, כ"א) ע"י עבודה רוחנית. ואכ"מ. — ולהעיר שמלאכת שבת (כולל מלאכת הבערה ורקמן בפנים) הותרה

במקדש בשבת (ראה בנוגע להכערה — מכילתא ויקהל לה, ג. וראה סהמ"צ להצ"צ מצות לא תבעור אש. ד"ה וביום השבת עת"ר. קונטרס משיחת ש"פ מקץ תשמ"ח ס"ו. ובכ"מ).

19) תרומה כה, ת.

20) ראה לקו"ת שם.

21) וזהו גם התוכן (דהלכות) שבת (ברמב"ם) ככלל — "לקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם" (חינוך מצוה לב), ובמיוחד — ע"י איסור מלאכת ההוצאה מרשות לרשות ("ציצאת השבת" — ריש מסכת שבת), שזהו הנקודה עיקרית והסך-הכל רכל ל"ט המלאכות האסורות בשבת — לקבוע האמונה וידעיה שדשות הרבים (העולם) — עלמא דפרורא — כולו) הוא רשות אחת, רשות היתיר*, ליחידו של עולם (ראה תור"א צט, ד. לקו"ת תזריע כא, ג. לקו"ש חי"א ע' 68 ואילך).

22) ראה בחיי ר"פ ויקהל ושל"ה מס' שבת קלו, סע"ב (הובא באוה"ת ויקהל ע' ביקמת ואילך) — שהבערת אש היא מלאכה עיקרית ורוב המלאכות

(*) ועפ"י יש לבאר בפשיטות הטעם שסדר היארבע רשויות לשבת" (בשיעור היומי ברמב"ם — הל' שבת רפ"ד) הוא "רשות היחיד ורשות הרבים", שהם רשויות מן הקצה אל הקצה (ואח"כ מונה "כרמלית ומקום פטור", שבין רה"י ורה"ר) — כי זהו תוכן ענין הדוצאת שבת לעשות רשות הרבים לרשות היחיד, יחידו של עולם נזי"ל שזהו גם דיוק הלשון "ארבע רשויות לשבת" — שהכוונה היא לעשות היארבע רשויות" לשבת לה'.

ההבערה להדליק האהבה כרשפי אש ועלייתה למעלה בכלות הנפש אינה תכלית בפ"ע, צריך שיהי' לו צורך (שימוש) — בהאפר³⁰, תועלת: מהמסירות נפש תיעשה מציאות למטה, כולל שהאדם המבעיר ישאר נשמה בגוף (ולא בכלות הנפש), ומתעסק עם האפר. המסירות נפש מתבטאת בעבודה רקיום התומ"צ במעשה בפועל בעוה"ז הגשמי.

כפי שהוא נשמה בגוף ועוסק בתומ"צ, ה"ה בבחי' אפר — חדור במסירות נפש, העסק שלו בתומ"צ הוא "בכל נפשך"²⁶; כל מציאותו היא אפר, "שרופה" מהאש אלקי שבלבבו (כמו אפר בפשטות שהוא "מהותו ועצמותו של העץ הנשרף בו"³¹, שע"י האש נשאר רק האפר³²), כמו קרבן ("עולה תמימה") שנקרב לה'³³,

[ועד כדי כך, שנעשה בדוגמת "אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח"³⁴,

(במשכן ומקדש לה') מתבטאת ב"המבעיר" — שצריך "להדליק" את עצמו וכל סביבתו עם אש אלקי של קדושה, אהבה כרשפי אש (לית פולחנא כפולחנא דרחימותא²³), "אש"²⁴ תמיד תוקד על המזבח לא תכבה"²⁵, להקריב את עצמו כמו "קרבן", "עולה תמימה לה'", ע"י האש אלקי שבאהבה שבלבו העולה למעלה ו"מתלהט ומתלהב בתשוקה ורשפי אש אליוית' כו' האהבה רבכל לבבך²⁶ כו' להיות הלב מלא באהבת ה' כו'"²⁷.

ובכללות — הרי זה העבודה דמסירות נפש: שמתמסר לגמרי (לרצונו של) הקב"ה.

ועבודה זו היא ע"י "המבעיר (אפילו) כל שהוא": לא נוגע כאן הכמות, כל יהודי יש בו ניצוץ מהאש האלקי שבלבו, ו"צריכים להבעיר הניצוץ שיש ביסוד האש שבלב שיתעלה בבחי' גילוי ע"י שמנפחים בו"²⁸, כאשר מדליק אפילו פרט קטן מחייו עם האש אלקי, ואפילו באש "קטנה" (לא מדודה גדולה וכיו"ב) מאהבה לה' — הרי זה מלאכה ועבודה גמורה. וכידוע שהעבודה דמסירות נפש היא נקודת היהדות בשוה בכל פרט, אפילו ב"כל שהוא".

יחד עם זה ישנו התנאי, "והוא שיהא צריך לאפר": ההבערה (רצוא) צריכה להיות לא רק בשביל העלי' (האש), אלא בשביל ההמשכה (שוב), צריך לאפר²⁹;

30 לא מיכעי להריעה (שו"ת אבני נזר א"ח סר"ח. וראה התהומ"צ להרגיזי מע' הבערה) ששיקד ההבערה הוא שריפת וכליון העצים, אלא אפילו לדעת אדה"צ (רש"הל' יו"ט — סתצ"ה סו"ס ב ובקרא"ב) שהבערה הוא הוצאת אש חייביו האש (ובכרונות — ריבוי האהבה כרשפי אש). אין זה מלאכה ועבודה אא"כ צריך לאפר.

31 אגה"ק ס"י.
32 היינו שהעפר יש בו קצת ישות, משא"ב אפר (שנשאר לאחר שריפת העץ והעפר שבו) מורה על ביטול (ראה שער אורה ד"ה כי עמך ספ"ט. ולהעיר מד"ה זה יתנו תרני"ח — אלא שם הביאור באופן אחר). וי"ל שזה מרומז גם בתיבת "אפר" עם א' — המורה על אחדותו עם ה' אלופו של עולם, ואילו "עפר" בע' מורה על התחלקות של ע' (ע' אומות וכי').

33 כמ"ש "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'" (ויקרא א, ב), שהאדם עצמו הוא קרבן לה' (לקרית ויקרא ד"ה אדם כי יקריב). ובדוגמא לעקידת יצחק, שע"י הקרבת האיל "תחת בנו" ה"ז "כאילו בני שחוט... דמו זורק בו", ולכן יצחק הוא "עולה תמימה" ואסור לצאת מארץ ישראל (ב"ר פס"ד, ג. פרש"י תולדות כו, ב). וראה בארבעה לקו"ש חכ"ה ע' 134 ואילך, שאפרו של יצחק מורה על זה שהמס"ג שלו חדרה גם הגוף והגשמיות כו', עיי"ש.
34 ירושלמי תענית פ"ב ה"א. תנחומא ס"פ

אינן אלא ע"י האש (ולכן פרט התורה "לא תבעור אש" ייתר משאר המלאכות).

23 ראה זח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א. לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ.
24 צו ו, ו.
25 להעיר מ"היום יום" כ' אדר שני.
26 ואתחנן ו, ה.
27 לקו"ת אמור לב, ג.
28 לקו"ת שם.
29 או "המדליק את הנר את אה העצים בו" (לא בשביל האור בלבד, אלא) להתחמם כו' להאיר" (רמב"ם שם סוף ה"א).

רצוננו לדאות את מלכנו⁴², והקב"ה מילא את בקשתם, כפי שבנ"י אמרו אח"כ (כמסופר ע"י משה בתורה⁴³) "הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש, היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי". וא"כ מדוע בקשו בנ"י אח"כ "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים" — בגלל החשש כ"י⁴⁴ תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלקינו עוד" — הרי זה עתה ראו ש"ידבר אלקים עם האדם וחי"?!

ויתירה מזה: הקב"ה אמר למשה⁴⁵ — על דבריהם של בנ"י — "שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל אשר דברו, מי יתן והי' לבכם זה להם ליראה אותי גר"!

ה. וי"ל הביאור בזה: תכלית וכוונת כל הענינים הוא — שתושלם הכוונה דנתאנה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים⁴⁶, שהעולם יהי' דירה לו ית'. והכח לזה נפעל (בעיקר) במ"ת, כשבטלה הגזירה⁴⁷ דעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה: גם לפני מ"ת למדו וקיימו תומ"צ, ועד ש"תורה קדמה לעולם"⁴⁸, אבל אז התורה העולם נשאר שני דברים "נפרדים";

מ"ת פעלה שתומ"צ יומשכו למטה ויחדרו ויזככו גשמיית העולם, כך שהעולם יעשה חפצא של קדושה.

שלכן "לא נאמרה זכירה ביצחק"³⁵ — הכח דמסנ"פ הוא רצון פנימי³⁶ של יהודי³⁷, שאינו צריך שום הכנות והתבוננות³⁸ (שלא כאבהב ויראה שצריכים להתבוננות בדברים המביאים לידי זה), ולכן הרי זה עומד בגלוי ממש לפני הקב"ה³⁹ ואי"צ לזכרון ע"י⁴⁰.

אבל צריך להבין טעם הדבר: לכאורה העבודה הכי נעלית היא, שיהודי יהי' לו מסירות נפש לעלות למעלה מעלה באש אלקי. אפילו שצ"ל גם ההמשכה למטה — אבל איך אפ"ל שההבערה ועלי עצמה אינה מלאכה גמורה (באם אינו "צריך לאפר")?

ד. ויש לומר הביאור בזה בהקדים שאלה כעין זה בפרשתנו:

לאחרי שבנ"י שמעו עשה"ד אמרו למשה דבינו⁴¹: "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות".

וצריך להבין: המדרגה הכי נעלית אלי' יכולים בנ"י להגיע, היא כאשר הקב"ה עצמו מתגלה ומדבר אליהם (בלי ממוצעים), כפי שבקשו בנ"י "אינו דומה השומע מפי השליח לשומע מפי המלך", "רצוננו לשמוע מפי מלכנו כו"

וירא. ב"ר פצ"ד, ה. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 131 ואילך. וש"נ.

(35) תו"כ ופרש"י בחוקתי כו, מב.

(36) ראה ומב"ם הל' גירושין ספ"ב.

(37) ראה המשך יונתן תר"ם (ע' נא. נו ואילך) בביאור מחז"ל (פרד"א ספ"א) דאפר אילו של יצחק הוא יסור מוצח הפנימי — קטורת, בחי' התקשרות ועוצם הביטול (שלמעלה מבדורים דקרבנות).

(38) כי מסנ"ג הוא למעלה מכל טעם ושכל (ראה הערה בסה"מ תש"ט ע' 121 ואילך).

(39) ולהעיר ממגיד מישדים להב"י (ר"פ תצוה. ועור) "ושם תשרף על קרשת שמי ויהי' אפרך מונח ע"ג המזבח".

(40) אלא שבנוגע להארם — לפעמים אין זה בגלל.

(41) כ, טז.

(42) מכילתא ופרש"י פרשתנו יט, ט. וראה שמו"ד פרשתנו פכ"ט, ד וביפ"ת.

(43) ואתחנן ה, כא.

(44) שם, כב"כג.

(45) שם, כה"כד.

(46) תנחומא נשא טז. ועור. תניא פל"ו.

(47) שמו"ד פ"כ, ג. תנחומא וארא טו.

(48) ראה מרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב.

תנחומא וישב ד. ושי"ג. זח"ב מט, א.

ולכן בקשו "דבר אתה עמנו", שהמשכה מלמעלה תהי' ע"י משה, ממוצע המחבר⁵³ בניי עם הקב"ה⁵⁴, דוקא ע"י מתבטאת שלימות הכוונה.

דוקא בזה מתבטאת תכלית הכוונה דתומ"צ (שניתנו במ"ת) — שיהי' "וחי" בהם ולא שימות בהם⁵⁵, דוקא נשמות בגופים (ובאופן ד"ונשמרתם מאד לנפשותיכם"⁵⁷), ולא ע"י העלאה בלבד "כי תאכלנו האש הגדולה הזאת גוי"⁵⁸.

ו. עפ"י אפשר לכאר גם הציווי שהקב"ה אמר למשה בסוף פרשתנו בהמשך למ"ת ובקשת בניי "ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות" — "מזבח⁵⁹ אדמה תעשה לי וזבחת עליו גוי ואם מזבח אבנים תעשה לי גוי, ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו".

דלכאורה: כאשר הכהן עולה על המזבח להקריב קרבן לה', ה"ה בודאי נתעלה, והי' צ"ל מציאותו, ע"ד קודם החטא, ובמילא — ולא יתבוששו, ואין החשש ד"תגלה ערותך"? אלא הכוונה במ"ת בעבודת ה' היא, שתהי' מציאות האדם, כבאמירתם נעשה ונשמע, ואצל בניי ע"י עבודתם יהי' "לא תעלה במעלות על מזבחי", ככדי ש"לא תגלה

זה נתחדש במ"ת ע"י שנתגלה עצם התורה ("חמורה גנוזה"⁴⁹) כפי שקשורה בעצמותו ית', ולכן הי' בכחה להיות נמשך למטה ולחדור בגשמיות העולם, משא"כ התורה שלמדו לפני מ"ת "ריחות היו"⁵⁰, תורה שבערך להכריאה.

כלומר: כיון ש"נתאווה" השם שיהי' דירה בתחתונים, שהוא למעלה והוא הסיבה לכל הענינים, כל ההשפעות והאורות כו' וכל סדר השתלשלות, מוכן, שכל הענינים, אפילו העליות וגילויים הכי נעלים שהיו במ"ת, כוונתם להשלים ה"נתאווה" הקב"ה שיהי' דירה בתחתונים.

ולכן, באם ישנו גילוי ד"מלכנו" ששם לא נרגשת הכוונה (ההמשכה למטה) — אי"ז השלימות האמיתית, ועד שאי"ז אפילו עלי' בשלימות, כי עלי' של יהודי היא עלי' אמיתית, רק כשנמשכת למטה⁵¹.

ובסגנון אחר: המשכה למטה נוגעת לא רק למקבל שנמצא למטה, אלא גם לגילוי שמלמעלה. כי דוקא ע"י שהמשכה באה למטה וחודרת בהתחתון, נשלמת שלימות הכוונה, כנ"ל.

ולכן בקשו בניי "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות" — הגם שראו שזה עתה שמעו "קול אלקים חיים מדבר מתוך האש" ונשארו בחיים — כי זה שנשארו בחיים הי' בדרך גס ונאחז⁵² על כל דיבור ודיבור פרחו נשמתן, רק אח"כ החזירן להן בטל תחי'.

(53) ר"ה פנים בפנים תרנ"ט. ובכ"מ.
(54) ומה שמשעה הי' מצטער על בקשת בניי (פרש"י ואתחנן שם, כר), יש לומר — מפני שלא הי' להם הכלים לשמוע ולקבל דבר ה' עצמו (ולא ע"י משה) וישארו בחיים בדרך הסבע, כמשה.

(55) אחרי ית, ה.
(56) יומא פה, ב. סנהדרין עד, א. וש"נ. רמב"ם הל' יסוה"ר רפ"ה.

(57) ואתחנן ד, טו.
(58) ועפ"י יומתק ההוספה ד"לא שימות בהם", דלכאורה מאי קמ"ל (לאחרי שנאמר "וחי בהם"), אלא ש"לא ימות" ע"י ההבערה וההעלאה באש האלקי בכלות הגופש.
(59) כ, כא ואילך.

(49) שבת פח, כ.
(50) שהש"ר פ"א, ג (א).
(51) ראה תניא פל"י בנוגע לעולמות העליונים: הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית' כר, והעלי' שבהם נעשית דוקא ע"י העבודה דתחתונים.
(52) שבת פח, ב. שמור"ר פרשתנו פכ"ט, ר.

ועד שזה גם לא עלי' בשלימות. מתי העלי' ד"הבערה" עלי' אמיתית?⁶⁵ דוקא כשמביאה המשכה ("צריך לאפר")⁶¹.

ח. ע"פ כל הנ"ל יובן גם ענין היארצייט אחרי הסתלקות הנשמה למעלה:

בהשקפה ראשונה יש מקום לומר, שלאחרי שהיתה ה"הבערה" והנשמה נסתלקה בהאש, ועולה מדרגא לדרגא בעילוי אחר עילוי — אינה רוצה "לרדת" למטה, ובפרט שטבע הנשמה ("נר ה' נשמת אדם")⁶⁶ הוא לעלות למעלה⁶⁷.

אבל האמת היא, כמובן ע"פ הנ"ל, שה"מבעיר" (העלאה) לעצמו אינו התכלית, הכוונה והתכלית בזה הוא — "שיהא צריך לאפר", שמההעלאה וההסתלקות יהי נמשך השפעה למטה (אלא שזוהי המשכה למטה החדורה ו"שרופה" ב"הבערה" ועלי' באש אלקי), כמ"ש⁶⁸ בנוגע להסתלקות של צדיק — שבעלי' הכי נעלית "פועל ישועות (בחי' שע"ה נהורין)⁶⁹ בקרב הארץ" (למטה מטה) דוקא;

ומה שהעלי' היא יותר נעלית — צריך ומוכרח יותר להיות ההמשכה למטה, וע"ד "צדיקא"⁷⁰ דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין (גם בעולם המעשה) יתיר מבחיוהי⁷¹, ועד"ז: ככל

ערותך עליו". וי"ל דאדרבה — שע"ז ניתוסף עוד מצוה בתורה (שלא היתה לולא המציאות ד"ערותך").

ועד"ז מובן גם ההמשך בפרשה שלאח"ז — ששם מסופר אודות "אלה המשפטים אשר תשים לפניהם", שהמשפטים רובם דינים ומצוות הקשורים עם דברים וענינים גשמיים (העבודה בפועל דעשיית דירה בתחתונים⁶⁰), ועד לענינים בלתי רצויים (גניבה ודיני עבדות, נזקי נפש וכיו"ב); אבל ביחד עם זה "מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני"⁶¹, ועד ש"ואלה מוסיף על הראשונים", ע"ז ניתוסף הוספה ועילוי⁶². והמשפטים קשורים עם "תשים לפניהם", הענינים הכי נעלים בתורה, תשים מלשון סימה (אוצר)⁶³ ולפניהם — לפנימיותם⁶⁴, וכיחד עם זה — כפי שזה יורד במציאות וסדר העולם — "סדורה בפיהם כו", כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"⁶¹.

ז. ע"פ הנ"ל מובן גם הענין ברמב"ם, שההבערה עצמה אינה מלאכה (באם אינו "צריך לאפר") — כי תכלית הכוונה של כל הענינים הוא — נתאות הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שה"נתאוה" הוא הסיבה על כל ההשפעות והאורות וכו', ומובן, שכל הדרגות בעבודה, אפילו העליות הכי נעלות דמסנ"פ, שלימות כוונתם — להשלים שיהי דירה בתחתונים.

ולכן, באם ישנה עבודה (כמו "המבעיר") שלא נרגש בה הכוונה ("צריך לאפר") — אי"ז מלאכה ועבודה אמיתית,

65 להעיר ממחז"ל: נכנס בשלום — רק בר' עקיבא — כי רק הוא יצא בשלום (חגיגה טו, ב).

66 משלי כ, כז.

67 תניא רפי"ט.

68 אגה"ק סי' כח.

69 אגה"ק ס"ג (קד, ב).

70 זח"ג ע"א, ב. הובא ונתבאר באגה"ק סי' זך וביאורו.

71 להעיר מהמבואר בהמשך ההילולא יו"ד שבט ה"ש"ת הענין ד"אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין" (ראה זח"ב קכח, ב). שאין זה ענין של סילוק ח"ו, אלא גילוי האור בבחי' רוממות כו'.

60 ראה לקו"ש תכ"ז ע' 368 ואילך.

61 פרש"י ר"פ משפטים.

62 ראה קונטרס נתיים אכלים (קה"ת, תשמ"ח) ע' 20 ואילך.

63 ירושלמי ע"ז פ"ב סוף ה"ז ובפ"מ שם.

64 תו"א משפטים עה, ג. תו"ח שם תט, רע"א. ועוד.

ש"זרעו בחיים" (נשמות בגופים) נעשה
"אף הוא בחיים".

ועפ"ז י"ל הטעם שמקשרים אמירת
יזכור ביוהכ"פ וכיו"ב⁷⁴ (ועד"ז
בפעולות בכיו"ב בשאר זמני השנה) עם
נרבה לצדקה לזכות הנפטר — לא רק
בשביל עליית הנשמה⁷⁵ (כי אי רק משום
הא, היו יכולים לעשותה ע"י הוספה
במצוה אחרת, לא דוקא צדקה לעניים),
אלא כי עליית הנשמה קשורה עם
המשכה למטה בעוה"ז, וצדקה היא
מצוה שיורדת ובאה בגשמיות העולם
ממש, ועד שהיא "עיקר המצוות
מעשיות ועולה על כולנה", כי "אין לך
מצוה שנפש החיונית מתלבשת בה כל
כך כבמצות הצדקה כו"⁷⁶. ועד כדי כך,
שאפילו בעמדנו ביום הקדוש (יוהכ"פ),
שאז דומין למלאכים (עלי למעלה),
ועאכו"כ שהנשמות נמצאות אז בעלי
הכי נעלית — מקשרים הזכרת הנשמה
דוקא עם המשכה של צדקה למטה!

ועד"ז כשמגיע יארצייט, שאז
מתחילה תקופה חדשה וסדר עליית
הנשמה שלא בערך (כמובן מאמירת
הקדיש ביום זה) — הרי כשם שהעלי
החדשה "צריך לאפר", לפעול המשכה
חדשה למטה, כמו"כ גם המנהגים
והפעולות ("והחי יתן אל לבו") שיהודי
עושה למטה בקשר ליארצייט, קשורים
עם ההמשכה והשפעה למטה.

[ועד שזה נעשה כלי להשלימות
ד"החי יתן אל לבו" — "חי העולמים
שהוא משלם שכר לבר נש על כל פסיעה
ופסיעה בגמילות חסדים"⁷⁷: הקב"ה
— כמו שהוא חי העולמים (מקור
החיים של כל העולמות, וי"ל גם "חי

שהמשכה היא למטה יותר — העלי
היא למעלה יותר.

והדיוק בזה: צ"ל "צריך לאפר": לא
מספיקה הנהגת הנשמה, אלא שמרגישה
"צורך", הצורך — "לאפר", ההמשכה
למטה, ועד לתכלית השלימות —
הצורך והשתוקקות לחדת עוה"פ נשמה
בגוף⁷², וי"ל שהוא בדוגמא לנתאוה
הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

"צריך לאפר" פירושו בפשטות,
שהנשמה רוצה וצריכה להשתוקק —
שע"י הסתלקותה למעלה תבוא הוספה
בפעולות טובות למטה בעוה"ז הגשמי,
כולל על שם ולזכר הנשמה — הוספה
בתפלה, בלימוד התורה ובנתינה לצדקה
וכיו"ב. הם באים כתוצאה מהסתלקות
ועליית הנשמה (כמו שהאפר הוא
תוצאה משריפת העץ).

ובכלל — שיהי "והחי יתן אל לבו",
לא בשביל עליית הנשמה עצמה, אלא
בשביל ההשפעה ופעולה למטה.

ובמפרט לאחר ההוראה והציווי
בספר קהלת (א' מכ"ד ספרי קודש)
"והחי יתן אל לבו", שאז הרי זה מקבל
מעין התוקף של ציווי התורה כמו לאחר
מ"ת: נוסף לקיום דבר זה מצד שכל
האדם (שהי גם קודם הציווי), ניתוסף
(ע"י הציווי) הכח ופעולת ההמשכה
בגשמיות העולם, "צריך לאפר", ועד
שבוה תלוי שהעלי ("המבעיר") תהי
בשלימות].

ובלשון חז"ל⁷³: "יעקב אבינו לא
מת, וכי בכדי ספרו ספדייא כו", אלא כו'
מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", עי"ז

(72) תחיית המתים — שהיא תכלית השלימות,
כפס"ד תורת הקבלה והחסידות (סהמ"צ להצ"צ —
מצות ציצית. ועוד) כדעת הרמב"ם (בשער הגמול),
ששלימות השכר היא לא לנשמות לכד, אלא נשמות
בגופים.

(73) תענית ה, ב.

(74) תנחומא ר"פ האוניו. ועוד. וראה ב"י אר"ח
סו"ס תרכא. שו"ע שם. שו"ע אדה"ז שם סיד.

(75) כמ"ש במקומות שבהערה הקודמת.

(76) תניא פל"ז (מח, ב).

(77) קה"ד פ"ז, ה. וראה אה"ת נ"ך ע' אקבג.

קובץ לימוד

הרי הכוונה בהעליות — "צריך לאפר", בשביל ההמשכה והשפעה בחיים גשמיים למטה.

וכמרומו גם בשמה — "חי", כי שלימות החיים הוא דוקא בחיים גשמיים, שאת זה עושים למטה עבור הנשמה — ע"ז ש"זרעה בחיים אף היא בחיים".

ועד שזה "יורד" ובא בשם השני ("מושקא") שהוא שם בלע"ז, המורה על המשכה למטה מטה, בלשון האומות כר'.

וגם הגימטריא של שני השמות ("חי" מושקא") הוא — "ענת" שמדגיש התחלקות הזמן⁸⁰ (לכ"ח עתים, עת לדבר, עת לבנות גר'), שזה מורה על ההמשכה למטה מטה, בהגבלות הזמן, וביחד עם זה כמובן — הגבלות המקום. ולאידך גיסא — ההמשכה למטה מטה קשורה דוקא עם כ"ח עתים, ועד גילוי הכי נעלה — "כח אד"ם⁸¹.

י. ולהוסיף — ע"פ ההוראה ללמוד מוסר וכו' מכל דבר — שענין הנ"ל מרומו גם בתאריך של היארצייט — כ"ב שבט:

כ"ב דומז וקאי בכ"מ על כ"ב אותיות התורה שבהן נבדא העולם: אותיות הן מלשון "אתה בוקר"⁸², כי ע"י האותיות נמשכת ההשפעה והחיות שלמעלה גם למטה; וכ"ב האותיות כוללים כל ההמשכות והשפעות, שבהן נברא

עולמים" נצחיות, אלקות שלמעלה מעולמות) — ממשיך ומשפיע ברכה ושכר למטה מטה ונוסף על — בכללות, בפרטים ובפרטי פרטים — "על כל פסיעה ופסיעה".

ועד"ז צ"ל ב"החי יתן אל לכו" של יהודי, שצריך להתבטא בהשפעה והמשכה למטה בפרטים ופרטי פרטים].

ט. מזה מובן גם בנוגע ליארצייט זה:

אע"פ שהי' "הבערה" של אש אלקי והנשמה עלתה באש, ועולה למעלה מעלה,

ובפרט שגם בנוגע לנשמה בנפח — המדובר בצדקנית, ונוסף לזה — בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וכידוע שבת יש לה שייכות מיוחדת עם האב⁷⁸, יש לה גם זכות אבי' (נוסף לזכות עצמה), ובהיותה למטה עסקה בעבודתה "כמצות רצונך", ובאופן דילכו מחיל אל חיל, בעילוי אחר עילוי,

ובמיוחד — עבודה מתוך מסירות נפש. וכמובן גם מהסיפור הידוע בנוגע לחינוך בנותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהמלמד שלהם רצה להלביש הכל בשכל, ולא להפחיד אותם עם מעשי נסים ומסירות נפש, אמר לו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאדרכה — ילד יהודי צריך להתחיל בחינוכו דוקא עם סיפורי מסירות נפש, ודוקא זה מתקבל אצל ילד יהודי. ולהעיר שהסיפור הי' בקשר אלי', ומובן שהי' בהדגשה החינוך באופן כזה — חדור עם מסירות נפש וכו'.

עאכ"כ לאחר ההסתלקות, כאשר הנשמה עולה למעלה מעלה. ובפרט ביארצייט הראשון כשמתחיל סדר חדש בעליות באופן שלא בערך⁷⁹ —

80 משא"כ "זמן" הוא תואר כללי על כללות ענין הזמן, כולל גם סדר זמנים וזמן בלתי משוער, עד לנצחיות שבזמן, וכיו"ב.

81 דאה אזה"ת שלח ע' חגע. — ולהעיר שכן אד' הוא גם כנגד הכ"ח אותיות שבתוכות יאה שמי' רבא מברך לעלם ולעלמי עלמא כו' (אזה"ת שם ס"ע תקב).

82 ישעי' כא, יב. וראה לקו"ת במדבר יא, ג. ובכ"מ.

78 ראה גדה לא, סע"א. "היום יום" כ"ח אייר. וראה גם קתדרס נוחם אבליס ע' 7.

79 וראה שבת קנב, סע"ב ואילך, שלאחר י"ב חודש נשמתו עולה ושוב אינה יורדת.

העולם (ע"י האותיות וחילופים ותמורות כו⁸³).

ההכונה בזה היא לגלות בכל עניני העולם הכ"ב אותיות התורה שבהם (ובשבילה⁸⁴) נברא העולם, שזהו התוכן ד"שבט", (גם) מלשון שבט (וממשלה). הממשלה ושלטה: ע"י הגילוי והפרסום שכל העולם מקורו מכ"ב אותיות התורה, שבה נברא העולם, וזה מהה את העולם בכל רגע ורגע מחדש⁸⁵ — נעשה ענין ה"שבט", "דבר מלך שלטון"⁸⁵, שיהודי ע"י התורה מושל ושולט ומנהיג את העולם.

כולל גם — עולם קטן זה האדם, ההתבוננות בזה שהאדם — והוא כפרט — מתהווה בכל רגע מחדש ממש (מאותיות התורה) הוא ה"מטיף מוסר" הטוב ביותר, שנפשו האלקית תהי' "שבט" (מושל ושולט) עליו, שיקיים רצונו של הקב"ה!

יא. ומזה מובן גם בנוגע ליארצייט — הגם שקשור עם "אשת נעורים", עם ההגדרות הקשורות בזה (כמבואר בסוגיא במס' סנהדרין⁸⁶) — צ"ל "צריך לאפר", ההמשכה שנמשכת מזה.

ובפשטות — לקשר ההסתלקות עם המשכת פעולות במעשה בפועל למטה בעוה"ז הגשמי, בזמן ומקום גשמי ("עת"), כדלקמן.

ועפ"ז מובן גם שכיין שהפעולות הם בכדי לפעול המשכה למטה, מובן, שהם לא רק עבוד הנשמה (ש"מה וזרעה בחיים אף היא בחיים"), אלא גם עבור יהודים שנמצאים למטה⁸⁷, כי עי"ז (ש"היא

בחיים") פועלים שהיא חבקש ותתפלל בעולם האמת — לכל המצטרך, בגשמיות ובדוחניות, ואריכות ימים ושנים טובות, מתוך בריאות הנכונה, בבני חיי ומזוני ריחי ובכולם ריחי⁸⁸.

יב. הסיכום מזה — בנוגע לפועל: בעמדנו בהתחלת תקופה חדשה — היארצייט הראשון והתחלת השנה השני⁸⁹ לאחר ההסתלקות, שאז מתחיל סדר חדש (נוסף לעליות שלפנ"ז) — הרי זה צריך להתבטא בחידוש ב"חיי יתן אל לבו", להוסיף באופן חדש בכל החלטות טובות ופעולות, הקשורות עם המשכה למטה בגשמיות העולם ("צריך לאפר"), ובה גופא — נוסף על ענינים ברוחניות, ונוסף על ענינים בגשמיות גופא — עד לגשמיות שבגשמיות, וכל זה — חידור ו"שרוף" עם המסירות נפש וההשפעה של העלי באש אלקי.

החל מהוספה של החי למטה בלימוד התורה וקיום המצוות ובאופן — שקשור דוקא עם עת — זמן ומקום גשמי: קביעות עתים לתורה בכל מקום — לקבוע שיעורים בריבים בלימוד החסידות ולימוד הנגלה⁹⁰, ובפרט במקומות שאין עדיין שיעורי תורה.

(88) ראה מכתב כ"ק מו"ח ארמו"ר (אגרות קודש שלו ח"ג ע' קמא ואילך), שע"י התפלה לעילוי נשמת כו', הנה בזה הם גורמים נחת רוח לנשמות העולות, ואשר בכלל זאת הנה נשמות כו' מעוררים רחמים בער יוצאי חלציהם להיות נמשך להם שפע ברכה בגשמיות וברוחניות. וראה קונטרס חנוך לנער ע' 29 ואילך.

(89) ולהעיד מהשייכות לשבת, שכל עיסקא דשבת כפול כו' (ראה לקו"ת בתחלתו), וגם עם ענין הגאולה הקשורה עם אותיות כפולות (ראה דו"ה לך תרכ"ז. תר"ל. ועוד).

(90) כולל ובמיוחד — חלק האגדה שכתורה, עין יעקב וביו"ב (שורב סודות התורה גנוזין בה — אנה"ק סכ"ג. הל' ת"ת לארה"ז פ"ב ה"ב), שענין זה קשור במיוחד עם אמירת קדיש דרכנן — "שמי רבא דאגדתא" שע"ז קיים עלמא (סוטה מט, א.).

(83) ראה שעה"ה א פ"א.

(84) פרש"י ר"פ בראשית.

(85) קהלת ח, ד.

(86) כב, א.

(87) ראה לקו"ר ח"א פ"מ, א (בנוגע לאמירת אמן על הקדיש שנאמר על אדה"ז), "ויפיל ברכה והצלחה ער גיט בגר"ן ח"י יחידה ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומזוני לדודי דורות".

לציון גואל", "ונאמר אמן" שאמן מורה על גמר הנצחון⁹³, ועד — גמר הנצחון על הגלות.

— ובפרט שמקשרים ההסתלקות עם הוספה באחכה לו ובצפי' לגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, "דרך" ⁹⁴ כוכב מיעקב זה דוד וקם שבט⁹⁵ מִיִּשְׂרָאֵל זה מלך המשיח⁹⁶, שהיא דוקא גאולה גשמית לעיני בשר, לעיני כל בשר,

כולל הגאולה של הנשמות שלמעלה (שיש מקום לומר שזוהי הגאולה הכי גדולה) ע"י "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁹⁷ בתחיית המתים — ונעשים נשמות בגופים,

ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר⁹⁸, ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך⁹⁹,

ובכללות — שרואים בגלוי איך שהחיות והמציאות של כל העולם מקורה בכ"ב אותיות התורה (שבהן נברא העולם) שהם מהוים את העולם בכל רגע ורגע מחדש, ומנהיגים (שבט) אותו.

וכל זה — תיכף ומיד ממש, ולא עכבן אפילו כהרף עין¹⁰⁰, וכההלכה¹⁰¹ מיד הן (כל העולם כולו) נגאלין.

ובשיעורים הקיימים מכבר — להוסיף ולחזק הלימוד, בכמות ובאיכות. ולקשר השיעורי תורה גם עם התעוררות לעניי יראת שמים בכלל, ובפרט — בעבודת התפלה וקיום המצוות, כולל מצות הצדקה — ג' העמודים שעליהם העולם עומד וקיים⁹¹.

וכמו"כ — "והחי יתן אל לבו" להוסיף בנתינת הצדקה, מצוה שיורדת ובאה בגשמיות העולם ממש (ולכן מקשרים ע"ז הזכרת הנשמות). כנ"ל. ער"ז — להרבות בהקמת מוסדות על שמה ולזכותה, שזה מקשר אותה עם המקום ובנין גשמי הקשור עם הפצת התורה והיהדות.

ונוסף על כל זה — שאצל כאו"א יהי' "והחי יתן אל לבו", להראות ש"זרעה בחיים" (שאו "היא בחיים"), ע"י הלימוד מהנהגותי ולהתנהג ברוחה כו', מתוך מסירות נפש.

ועאכו"כ ע"י שְׁקוּרָאִים לילד על שמה, ומחנכים אותו ברוחה, שזהו בפשטות ממש הענין ד"זרעה בחיים אף היא בחיים"; ועי"ז יתוסף אצל הילד בחיים ("חי") בפשטות — אריכות ימים ושנים טובות.

יג. ועי"ז שמקשרים הנשמה עם הפעולות והמשכות למטה, ניתוסף בברכות ה' — "חי העולמים" — בכל הענינים המצטרפים, בפרטים ופרטי פרטים ("כל פסיעה ופסיעה").

ועד לברכה הכי עיקרית⁹² — "ובא

(91) אבות ריש פ"א וסופו.

(92) כמנהג ישראל — לסיים בברכה זו.

(93) נזיר בסופה.

(94) בלק כד, יז.

(95) ולהעיר מהרמו והשייכות לכ"כ שבט —

"דרך כוכב מיעקב וקם שבט מִיִּשְׂרָאֵל".

(96) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"א.

(97) ישע"י כו, יט.

(98) שם מ, ה.

(99) שם ל, כ.

(100) מכלתא ופרש"י בא יב, מא.

(101) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

השלמות לשיחות דלעיל

בס"ד, "מי יתן והי' לבכם זה להם":

כלומר, "לבכם זה" — שאומרים "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר אלקים עמנו גו".

ולהעיר, שהענין ד"מי יתן והי' לבכם זה להם ליראה גו" הוא בהדגשה יתירה בקשר לשנת הארבעים — ש"נתן ה' לכם לב לדעת גו"¹.

בס"ד, שעי' "לא תגלה ערותך עליו" ניתוסף עוד מצוה בתורה:

נוסף על מצות מילה, שגדלה מעלתה ביותר — "כמה חמורה מילה . . כל מצוות התורה נכרתו עליהם שלש בריתות . . ועל המילה נכרתו שלש עשרה בריתות כו"².

בס"ח, ש"חחי יתן אל לבו" הר"ע שכלי, ולאחרי מ"ת ניתוסף בו תקופ ב':

ולהעיר, שכן הוא בנוגע לכל המצוות שבתורה המובנות ומחוייבות גם ע"פ שכל אנושי נכמודגש בעשה"ד, שרובם ענינים פשוטים שגם השכל מחייבם, כולל גם "אנכי ה' אלקיך", שמוכן ע"פ שכל, גם שכל דאזה"ע, כי³, מציאות הנכרא מכריחה שישנה מציאות הבורא⁴, ועד"ז שאר הענינים דעשה"ד, עד "וכל אשר לרעך"⁵, שאף שההבנה שכלית (ויתכן גם הקיום בפועל) היתה גם לפני מ"ת, מ"מ, ניתוסף בהם תוקף מיוחד לאחר מ"ת.

ועד"ז בנוגע לכל התורה — שאף שהיתה גם לפני מ"ת⁶, ואמרו חז"ל⁷ "קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה" — מ"מ, ניתוסף עליו וחידוש מיוחד ע"י מ"ת.

וכמבואר גם בהתחלת הפרשה החסידית (בתורה אור) "ענין מעלת קבלת התורה", דלכאורה, "הלא קודם מ"ת היו כמה צדיקים והאבות הן הן המרכבה ג"כ קודם שנתנה התורה וכו".

וא' הענינים בזה — החידוש ד"ביום הזה"⁸, כמ"ש בהתחלת הדרוש "נאמר סתם ביום הזה ולא פי' באיזה יום, רק חז"ל דרשו כו", שמוזה למדים "שהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו"⁹, וכמבואר בהמשך הדרוש¹⁰

(6) ועד ש"קדמה לעולם" (פסחים נד, א. ב"ר פ"א, ד). היינו, שהיא למעלה מהעולם, אבל, ביחוד עם זה, ה"ז בדרגא שיש לה שייכות להעולם, כי, בדרגא שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, לא שייך לומר אפילו ש"קדמה לעולם".
(7) יומא כח, ב. וש"נ.
(8) פרשנו יט, א.
(9) פרש"י עה"פ.
(10) סז, ב.

(1) תבוא כט, ג. וראה בארוכה קונטרס משיחות ש"פ בא שנה זו.
(2) רמב"ם הל' מילה בסופו.
(3) נוסף להטעם שבהמשך הכתוב — "אשר הוצאתיך מארץ מצרים".
(4) גם לפני שיודעים אודות חידוש ההתהוות בכל רגע כו'.
(5) להעיר גם מהשייכות ל"חחי יתן אל לבו" — ע"פ פירוש המדרש "עבד חסדא דיעבדון לך". כ"ל (בשיחות דלעיל) הערה 11.

קובץ לימוד

ש"גם עסק התורה שבכ"א ובכל זמן הוא דבר ה' ממש שנאמר למשה בסיני, ועד שענין זה הוא באופן ד"ביום הזה", באופן של גילוי ("יום היינו אור וגילוי"), "מראה באצבעו ואומר זה"¹¹.

שם, ב"חיי יתן אל לבו" בעבודת כאו"א:

ומובן, שענין זה שייך אצל כאו"א מישראל, מהקטן שבקטנים עד לגדול שבגדולים, ובוזה גופא — בעילוי אחר עילוי, כלשון הכתוב¹² "ילכו מחיל אל חיל", היינו, שככל שניתוסף בעלייתו צ"ל הוספה גם בה"יתן אל לבו".

[ולהעיר, שבתבת "חיל" יש גם תיבת "חיי", ובתוספת למ"ד, שהוא "מגדל פורח באויר"¹³, למעלה מהשורה (דס"ת), וגם עילוי זה (למעלה מהשורה) נמשך למטה דוקא, כנ"ל בארוכה].

ובענין זה יש נתינת כח מהקב"ה, באופן ד"כל הנותן בעין יפה הוא נותן"¹⁴, ובפרט כשמדובר בהוראה שתוכנה "והחיי יתן אל לבו", לשון נתינה דוקא, כולל גם שמקיימה מתוך שמחה וטוב לבב, אשר, עי"ז זוכים גם להמשכת ברכותיו של הקב"ה "בעין יפה", בסבר פנים יפות, ומתוך שמחה וטוב לבב, לאורך ימים ושנים טובות, עד ק"כ שנה, ויתירה מזה — "כימי העץ ימי עמי"¹⁵.

שם, בנוגע לאמירת "יזכור" (הקשור עם צדקה) כיום הקדוש:

ועד"ז בר"ה — כמוזכר לעיל¹⁶ שרבותינו נשיאינו נהגו לומר "יזכור" בחשאי גם בר"ה, כפי שכבר נתגלה הדבר שהי' פעם בגדר "סוד". (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך, ואמר:) כשסיפרו לי "סוד" זה, ידעו שסוכ"ס (במוקדם או במאוחר) אגלה ואפרסם ה"סוד" ברבים.

וגם אלו שאין נוהגים לומר יזכור בר"ה — ה"ז מפני שסומכים על אמירת "יזכור" דיוהכ"פ, סיום וחזרתם דכל עשיית, כולל גם ר"ה.

בסי", חודש שבט — מלשון "שבט", המורה על שליטה וממשלה:

ולהעיר, שגם "שבט" (שאינו "מקל") יש בו תוקף ביחס לענף בעת חיבורו עם האילן, אלא, שתוקף זה הוא בדרכי נועם ודרכי שלום, במכ"ש וק"ו מ"מקל נועם"¹⁷ (ראו, אין צורך ב"מקל חובלים"¹⁷).

בסי"ב, לקשר שיעורי התורה עם התעוררות בעיני יר"ש:

ופשוט, שענין זה צ"ל לא באמצע הלימוד (כדי שלא לבלבל כו'), כי-אם לפנ"ז או לאח"ז, אלא, שמנצלים את האסיפה ללמוד בקבוצות, ועאכו"כ "ברוב

(14) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(15) ישע"י סה, כב.

(16) כשיחות שלפנ"ז הערה 5.

(17) ראה זכרי' יא, ז. סנהדרין כד, א.

(11) ראה תענית בסופה. שמור"ר ספכ"ג. פרש"י

בשלח טו, ב.

(12) תהלים פד, ח.

(13) סנהדרין קו, ב. וראה זח"ב צב, א. עמה"מ

ש"א פ"מ.

עם¹⁸, כדי שעי"ז יתוסף גם בקבלת וקיום החלטות טובות בשאר עניני קדושה, כידוע מ"ש בקונטרס החלצו¹⁹ ש"ההסכם אשר עושים שנים או רבים יש לזה חיזוק הרבה יותר מההסכם שעושה בפני עצמו כו".

שם, בהפעלות ד"מה זרעה בחיים אף היא בחיים, לימוד מהנהגתה כו' :

ובזה נכללת גם האמונה בביאת המשיח והצפי' לביאתו, כפס"ד הרמב"ם²⁰ שנוסף לכך שצריך להיות "מאמין בו", צריך להיות גם "מחכה לביאתו", אשר, עי"ז ממחרים ומזרזים עוד יותר את ביאתו, שאז יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" — נשמה בגוף כפשוטו ממש, כפי שהיתה בחיים חיותה בעלמא דין²¹.

שם, הערה 90, חלק האגדה שרוב סודות התורה גנוזין בה :

ועילוי מיוחד בזה — שעי"ז באים גם עניני סודות התורה באופן המוכן גם (לאנשים פשוטים) ע"פ דרך הפשט (באמצעות הדרוש ורמז שכיניהם).

ולהעיר גם מהמבואר בלקו"ת²² שלימוד האגדה ופנימיות התורה הוא בכלל "שליש במקרא"²³.

בסי"ג, המשכת הברכה מ"חי העולמים" עד ב"כל פסיעה ופסיעה" :

ולהעיר גם מהשייכות להדרן על הש"ס — נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, מסכת ברכות (התחלת הש"ס) ומסכת עוקצין (סיום הש"ס), שלכאורה, ה"ה ב' קצוות מנוגדים, כי, "עוקצין" הוא החלק הטפל אל הפרי, ויתירה מזה, שרומז גם על "עוקץ", שהוא הקצה ההפכי מענין הברכה (ברכות), ואעפ"כ, נמשכת הברכה עד למטה מטה, גם בבחי' עוקצין.

* * *

יד. דובר ע"ד סיום כתיבת הס"ת — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדרס לקמן.

טו. כאן המקום להזכיר גם אודות אלו שהכניסו משקה המשמח עבור מסיבות והתועדויות כו' — שיעלו למעלה, כרגיל, ויכריזו פרטי הדברים, ויזמינו את המסובים להשתתף בגופם ובנשמחם וגם בממונם.

ויה"ד — והוא העיקר — שבקרוב ממש נוכה לשלימות השמחה, שמחת הגאולה, הקשורה גם עם השמחה דיום השבת — "וביום שמחתכם אלו השבתות"²⁴, שממנה באים לשמחה דגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש.

(18) משלי יד. כח.

(19) תרנ"ט פ"י (סה"מ תרנ"ט ע' סא).

(20) הל' מלכים רפ"א.

(21) ולהעיר, שקמים לתחי' באותו מעמד ומצב שהיו לפני ההסתלקות ("כשם שהאדם הולך כך הוא בא כו") — כ"ד רפצ"ה, ואח"כ ניתוסף תיקון

ושלימות כו'.

(22) ויקרא ה. ג. שה"ש ג. ג.

(23) אבל בהל' ת"ח (רפ"ב) מבואר שהוא בכלל

"שליש בתלמוד". וראה התייזב בזה — בלקו"ש

ח"ד ע' 237. ועוד.

(24) ספרי בהעלותך י"ד, י"ד.

קובץ לימוד

[לאחרי חלוקת המשקה — התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "והריקותי לכם ברכה".]

* * *

טז. לפני שהולכים — "מחיל אל חיל" — להתפלל תפלת מנחה, מנחת שבת, כולל גם אמירת הקדישים האחרונים דהיאצ"ט — יש לסיים בניגונים של שמחה: הניגון "שיבנה בית המקדש", והניגון שתוכנו "אין עוד מלבדו", אבל, בלשון דארה"ע.

ולפנ"ז — יאמרו "לחיים" איש לרעהו, ובאופן שאין צורך להמתין להמענה של רעהו, מכיון שהקב"ה עונה לכולם במענה אחד וגדול: "לחיים, לחיים ולברכה"!

והעיקר — שמהניגונים יומשך בפרעל ממש, "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו", ולא רק בלשון עתיד, אלא שיוכלו לומר בלשון עבר שכבר נבנה ביהמ"ק, תיכף ומיד ממש.

[אדמו"ר "לחיים". והש"ץ שי' ניגן "הי רצון כו' שיבנה בית המקדש", ואח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ניעט ניעט ניקאוא".]

אח"כ הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות אמירת ברכה אחרונה].

בס"ד. משיחת ש"פ יתרו, כ"ב שבט ה'תשמ"ט

— ע"ד סיום כתיבת ס"ת*

לזכר הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע

באור ליום ועש"ק, ערב יום היארצייט-הילולא הראשון —

ש"ק זה, וקראו בו לראשונה ביום הש"ק
זה — שבת פ' יתרו, הפרשה דמתן-
התורה:

עשרת הדברות שנאמרו במ"ת (ונכ-
תבו על הלוחות) כוללים כל התורה
כולה⁶, כולל גם מה שתלמיד ותיק עתיד
לחדש⁷, ולא עוד, אלא שבמתן תורה
ניתנה גם "תורה חדשה" דלעתיד לבוא,
כידוע הפתגם⁸ שמ"ת הו"ע חד-פעמי
(שהרי לא יהי' עוה"פ מ"ת), וכולל גם
התורה דלעת"ל, אלא, שהגילוי ד"תורה
חדשה" ("סוד טעמי" ומסתר צפונותי"⁹)
יהי' לעתיד לבוא, ועד לתכלית
השלימות — "כי כולם ידעו אותי"¹⁰,
לאחרי ש"כבר הי' לעולמים מעין זה
בשעת מתן תורה"¹¹.

א. בכתיבת ספר תורה חדש — שני
ענינים:

(א) המשך לספרי תורה שלפניו, שמהם
מעתיקים ומגיהים ספר חדש זה, ול-
מעלה בקודש כ', עד לספר תורה הרא-
שון שכתב משה רבינו והניחו בארון;
(בתוך הארון, או מצד הארון) ביחד עם
לוחות הברית², וממנו היו מגיהים ספרי
תורה³.

(ב) הוספה וחיידוש על ספרי התורה
שלפניו — הוספת ספר חדש, שעל ידו
ניתוסף (לא רק במספר ספרי התורה,
אלא גם) "חיידוש", כביכול, בכללות ענין
התורה⁴, ועד — מעין דוגמא והכנה
להוספה וחיידוש דלעתיד לבוא —
"תורה חדשה מאתי תצא"⁵, התורה
שילמד משיח צדקנו (ויתירה מזה —
"מאתי" ממש) לעתיד לבוא.

ב. ושני ענינים אלו הם בהדגשה
יתירה בספר תורה החדש שסיימו בערב

(6) ראה ירושלמי שקלים פ"ז סוף ה"א (ובק"ע
שם) "בין כל דיבור ודיבור (היו כתובים) דקדוקי'
ואותיותי' של תורה", וכדרשת חז"ל (ברכות ה, א)
על הפסוק (משפטים כד, יב) "ויאמר ה' אל משה
עלה אלי ההרה גוי' ואתנה לך את לוחות האבן
והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם", "לוחות אלו
עשרת הדברות, תורה זה מקרא, והמצוה זו משנה,
אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים, להורותם זה
גמרא, מלמד שכולם ניתנה למשה מסיני".
(7) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד.
שמו"ר דפמ"ו. ויק"ר רפכ"ב. ועוד.

(8) סה"מ תרנ"ז ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג. ע'
תקמו. תער"ב ח"א ע' שטו. סה"מ עטרית ע' רצא.
ועוד.

(9) פרש"י שה"ש א, ב.

(10) ירמ"י לא, לג.

(11) תניא פל"ז (מו, א).

(*) ע"י ה"טנקיסטים" וידידי ה"טנקיסטים" באה"ק
ת"ז.

(1) נוסף על י"ב ספרי התורה שנתן לכל שכט
ושבט (דב"ר ס"פ וילך. הקדמת הרמב"ם לספר
הי"ד).

(2) כ"ב יד, א ואילך.

(3) ראה צפ"נ עה"ת ר"פ וילך, ובהנמנן שם.

(4) במכ"ש וק"ז מהציווי הכללי ש"היו דברי
תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו" (פרש"י
פרשתנו יט, א).

(5) ישע"י נ"א, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

בערב יום הש"ק¹⁷ דהיא צייט-הילולא הראשון שלה¹⁸:

מסופר בפרשתנו אודות קדימת הנשים ב(הכנות ל)מ"ת — כה תאמר לבית יעקב¹⁹, "אלו הנשים"²⁰, ורק אח"כ, "ותגיד לבני ישראל", הנשים. ומהטעמים לזה — לפי ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים"²¹, ומכיון שהגאולה ממצרים היא בשביל מ"ת, כמ"ש²², "בהו-

בסגנון אחר קצת — שבמתן תורה ישנם שני ענינים: (א) הגילוי מלמעלה "וירד ה' על הר סיני"¹², "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר"¹³, (ב) ה(כח ל)הוספה וחיידוש שפועלים בנ"י — תלמיד ותיק עתיד לחדש, ועד לגילוי ד"תורה חדשה" בגאולה העתידה ע"י "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"¹⁴.

ומעין זה — בשני הענינים שבכתיבת ספר תורה חדשה:

ההמשך לספרי התורה שלפניו (שנעתק והוגה מהם) — מדגיש את הגילוי מלמעלה שבמ"ת, כלומר, שכל מציאותו של ספר תורה זה אינה אלא העתקה מהספרים שלפניו עד לס"ת הראשון שכתב משה רבינו¹⁵;

ואילו ההוספה לספר תורה חדש — מדגישה את ההוספה והחיידוש שפועלים בנ"י; שהם כותבים ס"ת חדש זה שעל ידו ניתוסף בכל הספרי תורה שלפניו, ועד שהם הפועלים את הגילוי ד"תורה חדשה מאתי תצא".

ג. ועילוי נוסף בס"ת חדש זה — שנכתב לזכר אשה צדקנית¹⁶, ונסתיים

שנשרף [ועאכ"כ בתלמיד חכם (ועד"ז אשה צדקנית) שנטילתה כנתינתה" (כתובות יז, א)], ועפ"ז י"ל שהתיקון לזה הוא ע"י כתיבת ספר תורה חדשה.

17) להעיר גם מהרמזו בלשון הכתוב (אף שהמכוון הוא בענין אחר) דהפסטר שבת זו — בשנת מות גר זרע קודש מצבתה".

18) כ"ב שבט — שרומז על כ"ב אותיות התורה, החל מהתחלת עשה"ד באות אלה"ד, אנכי, ראש התיבה... שכולל כל תיבת. אנכי, שכוללת דיבור הראשון, שכולל כל עשרת הדברות, שכוללים כל התורה כולה (ולהעיר גם מדברי ב"ק מ"ח אדמור"ר בנוגע להתחלת הלימוד עם תינוקות. קמץ אלה"ף א', שזהו האלה"ף ד.אנכי) — ראה לקו"ש ח"כ"ה ע' 382. ושי"נ.

19) יט, ג.

20) מכילתא ופרש"י עה"פ. וראה בארוכה לקו"ש השבועי.

21) סוטה יא, ב.

22) שמות ג, יב.

12) פרשתנו יט, כ.

13) שם כ, א.

14) תניא רפ"ז.

15) להעיר גם שבסיפור פרטי הענינים דמ"ת (בס"פ משפטים) נאמר, ויכתוב משה את כל דברי ה'... ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם גוי', מבראשית ועד מתן תורה" (שם כד, ד"ז ובפרש"י) — (התחלה) כתיבת ספר תורה ע"י משה רבינו (ראה לקו"ש ח"כ"ה ע' 138 ואילך. וראה בארוכה תורה שלמה ח"י"ט במילואים ס"א פ"ג"ד, ושי"נ).

16) כמנהג ישראל שא' הענינים העיקריים שעושים לעילוי נשמת ולזכרון כו', הוא — כתיבת ספר תורה. ולהעיר גם ממאור"ל (שבת קה, ב. מו"ק כה, א) שענין ההסתלקות, דומה לספר תורה

(*) "שע"ז נחתקן גם בנוגע לכריאת העולם בבית" (בראשית) — האל"ף קורא חנר... אני ראשון של אוניות ולא בראת עולמך ב', אמר לה הקב"ה העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה... למחר אני בא ליתן תורה בסיני ואיני פותח תחלה אלא בד', שנאמר אנכי ה' אלקיך" (ב"ר פ"א, י"ד).
(**) ראשי תיבות. אנא נפשי כתיבת י"הבית" (שבת קה, א) — למעלה גם מהתואר ד"נפשי".

נרמז ענין זה גם במ"ת, בקדימת הנשים לאנשים.²⁹

ד. ויש לומר, שההוספה והחידוש דכנס"י בתורה מודגשים ביותר בפרשה שקורין (בס"ת החדש) במנחה — "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", "ואלה מוסף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני".³⁰

בפ' יתרו, הפרשה דמ"ת — מודגש בעיקר נתינת התורה ע"י הקב"ה; ואילו בפ' משפטים, "ואלה מוסף על הראשונים" — מודגש בעיקר ההוספה והחידוש (הקשור עם וע"י בנ"י), שכן, עם היות שמדגישים ש"אף אלו מסיני, מ"מ, ה"ז ענין של הוספה וחידוש — "מוסף על הראשונים", ועד שרומז גם לחידוש ד"תורה חדשה" — "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", "תשים" מלשון סימה ואוצר,³² גילוי פנימיות התורה לעתיד לבוא.

ויש להוסיף בביאור דיוק הלשון "אף אלו מסיני":

על הפסוק³³ "בראתי יצרתיו אף

ציאך את העם ממצרים תעבדו את האלקים על ההר הזה", לכן, קדמו הנשים (שבזכותן יצאו ממצרים) למ"ת.

ועד"ז י"ל גם בנוגע ל"תורה חדשה מאתי תצא" העתידה — שמכיון ש"אין הדורות נגאלין אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור"²³ ("כימי צאתך מארץ מצרים"²⁴), תהי' להן קדימה גם בנוגע ל"תורה חדשה" שילמד משיח צדקנו לאחר הגאולה מגלות זה האחרון.

ומזה מובן, שבספר תורה חדש שנכתב לזכרון אשה צדקנית מודגש עוד יותר הן הקשר והשייכות למ"ת בפעם הראשונה, כולל גם הס"ת שכתב משה רבינו (הגילוי מלמעלה), והן הקשר והשייכות ל"תורה חדשה" דלעתיד לבוא (ע"י ההוספה והחידוש דבנ"י), שביניהם קודמות הנשים לאנשים.

ובעומק יותר — שקדימת הנשים לאנשים מורה ומרמז על כללות ההוספה והחידוש²⁵ שנעשה ע"י כנסת ישראל (כלה) בתורה (חתן)²⁶. ויש לומר, שמכיון שמ"ת כולל גם התורה דלעתיד לבוא, שאז יתגלה הענין ד"נקבה תסובב גבר"²⁷, "אשת חיל עטרת בעלה"²⁸ —

(29) ראה גם קונטרס משיחות ר"ח כסלו ו"ש"פ תולדות שנה זו (ס"ז והערה 89), שנשיא החסידות הם בדוגמת האבות, שמכיון שהטעמן הקב"ה מעין עוה"ב, ה"י אצלם גם בחי' זו שהיו מקבלים מהאמהות, עיי"ש.

(30) פרש"י עה"פ.

(31) כמ"ש, אשר תשים לפניהם, שתהא סדורה בפניהם... להבינם טעמי הדבר ומירושו... כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם (פרש"י עה"פ), משאיכ"ב, הראשונים (עשה"ד) שבהם מודגש הגילוי מלמעלה, ולא ההכנה וההשגה דהאדם, שהרי מצד הגילוי דמ"ת, פרח נשמתו, וה"י צורך בפעולה מיוחדת להחזיר להם הנשמה ע"י טל תחי' (שבת פח, ב).

(32) ירושלמי ע"ז פ"ב סה"ז ובפ"מ שם.

(33) ישע"י מג, ז.

(23) יל"ש רות רמז תרו (בסופו).

(24) ובפרט ע"פ הידוע שדור האחרון (דורנו זה) הוא גלגול של הדור שיצאו ממצרים (ראה שער הגלגולים הקדמה כ. לית וסה"ל שמות ג, ד).

(25) ומרומי גם בשם הפרשה — "יתרו", שהוסיף (יתר) פרשה אחת בתורה (פרש"י ריש פרשתנו), שעיי' נמשך במ"ת גם הכח שישראל יוכלו להוסיף ולחדש בתורה, ועד — החידוש ד"תורה חדשה מאתי תצא" (ראה ד"ה באתי לגני תשל"ח (קונטרס כ"ב שבט שנה זו) פ"א, רש"י).

(26) ראה לקו"ת ברכה צג, סע"ד ואילך. ורש"י.

(27) ירמ' לא, כח.

(28) משלי יב, ד.

מספרים שלפניו, מפני שאין בו (מצ"ע) הגילוי מלמעלה³⁹, מ"מ, יש בו העילוי שעל ידו נעשה הוספה וחדוד בתורה, כנ"ל.

ה. ויהי"ר שסיום ס"ת חדש זה וה- קריאה בו ב' דמ"ת (בשחרית), והמשך הקריאה ב' משפטים (במנחה, וכן הקריאה השלישית בהמשך השבוע) — ימהר ויזרו עוד יותר את החדוד האמיתי בתורה («מוסיף על הרא- שונים»), «תורה חדשה מאתי תצא», גילוי פנימיות התורה («תשים», מלשון סימה ואוצר) ע"י משיח צדקנו.

ואין צורך להמתין עד לקריאה השלי- שית, אלא גם הקריאה השני' בתפלת מנחה — תפלה השלישית⁴⁰, כנגד הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי, וב- פרט מנחת שבת⁴¹, «רעוא דרעוין»⁴², מעין ודוגמת «יום שכולו שבת ומ- נוחה»⁴³ לחיי העולמים⁴⁴ — תהי' כבר

של הפסק כ"י (שלכן צריכים להדגיש ש.אף היא בחיים⁴⁵), מ"מ, יש בזה עילוי גדול יותר כ"י (כמשנת בארוכה בשיחות שלפניו).
(39) ועד שיש צורך לשלול אפשרות של טעות כ"י — ע"ד ענין ה.אף שהוא לא טוב, כנ"ל הערה 35.

(40) בדרך כלל. וגם ביום השבת שמתפללים תפלת מוסף — הרי, תפלה זו היא (כשמה) באופן של הוספה, ובמילא, גם בתפלת מנחה דשבת ישנו העילוי דתפלה שלישית.

(41) «נחלת יעקב אביר», «כיעקב שקראו בית», ששייך ורומז על ביהמ"ק השלישי (ראה לקו"ש חט"ז ע' 231. ושי"י). וכל זה — נוסף על העילוי ד.ואני תפלתי לך ה' עת רצוני (וראה זהר ח"ב לז, ב. קנו, א. ח"ג קכט, א), ונוסף על העילוי דתפלת מנחה בכלל — לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו — מבשר הגאולה — לא נענה אלא בתפלת המנחה (ברכות ו, ב).

(42) זח"ב פח, סע"ב.

(43) ונרמז בנוסח התפלה — «מנוחה שלימה שאתה רוצה בה».

(44) תמיד בסופה.

עשיתיו⁴⁶, מבואר בדרושי חסידות⁴⁷ ש.אף מופטיק בין «עשיתיו» (עולם העשי') לדרגות שלמעלה ממנו, מצד ריחוק הערך כ"י, וביחד עם זה, «אף» הוא לשון ריבוי, שמרבה בחי' רביעית, עולם האצילות, וריבוי זה נסמך ל«עשיתיו» דוקא («אף עשיתיו»), היינו, שהגילוי דבחי' הרביעית (אצילות) הוא בעולם העשי' דוקא.

ועד"ז יש לומר בפירוש «אף אלו מסיני» — שעם היות שלא ניכר בזה הגילוי מלמעלה (מסיני), מכיון שזהו"ע של הוספה וחדוד ע"י בנ"י, שלכן צרי- כים להדגיש ש"אף אלו מסיני", «אף» שמורה על ההפסק⁴⁸, מ"מ, יש בזה עילוי על הראשונים, «מוסיף על הראשונים», «אף» שמרבה בחי' הרביעית.

ודוגמתו בלימוד התורה — «מה להלן באימה ובידאה וברתת ובזיע אף כאן כו»⁴⁹ אע"פ שלא רואים הגילוי דמעמד הר סיני, הקולות והלפידים כ"י, שלכן צריכים להדגיש «מה להלן כו' אף כאן כו'», «אף» שמורה על ההפסק — מ"מ, יש בזה העילוי דהוספה וחדוד שנעשה ע"י עבודת המטה, «אף» שמרבה בחי' הרביעית⁵⁰.

ועד"ז בכתיבת ספר תורה חדש⁵¹ — שעם היות שצדיכים להעתיקו ולהגיהו

(34) לקו"ת ר"פ בלק. ובכ"מ.

(35) ויתירה מזה — תיבת אף בעצמו הוא לא טוב כ"י (לקו"ת שם סט, ד), ובנדויד, רומז על עניני «ניזקין» שבפ' משפטים (וראה הערה 45).

(36) ברכות כב, א. ושי"י.

(37) ולהעיר גם מ"ש (קהלת ב, ט), אף חכמתי עמדה ל"י, «תורה שלמדתי באף נתקיימה בי» (קה"ר עה"פ. פיהמ"ש להרמב"ם אבות ספ"ה. וראה לקו"ת שם).

(38) וי"ל שכן הוא גם בנוגע לענין היאצ"ט וההילולא (שבקשר לזה נכתב הס"ת החדש) — מה רועה בחיים אף היא בחיים⁵², שעם היות שיש ענין

וזהבם (רוחני וגם גשמי⁵⁷) אתם⁵⁷, — לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, לבית המקדש עד לקדש הקדשים, שבו נמצא הארון עם הלוחות⁵⁸ והספר תורה (כמבואר במסכת ב"ב⁵⁹),

ומשם מאיר גם בכל העולם כולו — „והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד“⁶⁰, „כשם שאני נכתב כך אני נקרא“⁶¹, כי, „לא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך“⁶², „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו וגו'“⁶³, במהרה בימינו ממש, תיכף ומיד ממש.

לאחרי סיום הגלות השלישית, בבא בתרא דנזיקין⁶⁴, כנגד גלות האחרון⁶⁵, כאמור, גאולה השלישית וביהמ"ק השלישי, עליו נאמר⁶⁶ „גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון“ (פסוק שהובא ונתבאר גם במסכת ב"ב⁶⁷).

ובפשטות — שתיכף ומיד ממש רוקדים עם ס"ת חדש זה, ביחד עם כל ספרי התורה⁶⁸, וביחד עם כל בני „בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו“⁶⁹ — כולל גם „הקיצו“⁷⁰ ורננו שוכני עפר⁷¹, שהרי צדיקים וצדקניות (כולל בעלת ההילולא) קמים לתחי' מיד⁷², „קהל גדול“⁷³, — „וכספם

(45) בחי' אף שהוא לא טוב (כנ"ל הערה 35), שע"י הברור שלו ממשיכים בחי' נעלית יותר (לקו"ת שם).

(46) ראה לקו"ת חכ"ז ע' 150 ואילך. וש"נ.

(47) חגי ב, ט.

(48) ג, סע"א ואילך.

(49) שכולם מציאות אחת, ספר תורה אחת — כשם שכל התורה ענין אחד (תוספתא סנהדרין פ"ז). ולהעיר, שכשמתכניין התחלה להשלמה ה' דלענין כל ישראל להב' דבראשית — נעשה הצירוף דל"ב.

(50) בא יר"ד, ט.

(51) ישע"י כו, יט.

(52) כולל גם מתי מדבר (דורו של משה), שבאים יחד עמו (במדב"ר פ"ט, יג. וש"נ). ולהעיר גם מ"ש במסכת ב"ב (עג, סע"ב) שדמו כמאן דמבסמי, בפנים צהובות כשתויי יין (פרש"י שם), שמורה על גודל והפלא מעלתם כו' (ראה לקו"ת לוי"צ אג"ק ע' שנח ואילך).

(53) ראה זח"א קמ, א.

(54) ירמ"י לא, ז.

(55) מציאות אחת — כמו שכל ספרי התורה הם מציאות אחת.

(56) להעיר גם סיוס מסכת ב"ב (במשנה) הוא — בענין דיני ממונות.

(57) ישע"י ס, יט.

(58) כולל גם שבתי לוחות (ב"ב יד, רע"ב), שרומז על עבודת הבעלי תשובה, כולל גם — „משיח אתא לאתבא צדיקא בתויבתא“ (לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ועוד. וראה זח"ג קג, ב).

(59) יד, א ואילך. — ולהעיר שבהמשך הסוגיא שם נתבאר גם „סדרן של נביאים“ ו„סדרן של כתובים“ וכו'.

(60) זכרי' יד, ט.

(61) ראה פסחים ג, א. וש"נ.

(62) ישע"י ל, כ.

(63) שם מ, ה.

(*) להעיר מהמהגה דעריכת סיום מסכת ביום היאצ"ט — כדי לצאת י"ח הדעות שמחננין ביאצ"ט, וכשהיאצ"ט חל בשבת (שאין מקום לתענית) — מזכירים ע"כ ע"ד סיום מסכת.

בס"ד. שיחת יום א' פ' משפטים, כ"ג שבט ה'תשמ"ט
— לאחר תפלת ערבית —

בלתי מוגה

א. דובר בארוכה בהתוועדות דיום הש"ק¹ שגם בסיום השנה ישנו תוכן הענין ד"החי יתן אל לבו², ונמשך גם בהתחלת שנה שני', שאז מתחילה תקופה חדשה וסדר חדש (כמודגש במנהגי ישראל ותפלות ישראל, שבסיומה של השנה מסתיימת תקופה, ומתחילה תקופה חדשה) — חידוש גם בהענין ד"החי יתן אל לבו³.

וכרגיל בכגון־דא — לפני שמתחילים סדר חדש בתקופה חדשה, יש לעשות סך־הכל מכל הענינים שהיו בתקופה שלפנ"ז,

ובנדור"ד, סך־הכל מכל הענינים שהיו במשך השנה הראשונה, עם כל השינויים שהיו בה — שנה מלשון שינוי³, ע"ש שכוללת כל שינויי הזמנים האפשריים, שיש להם השפעה על חייו והנהגתו של האדם,

ולאח"ז מתחיל הסדר החדש בתקופה החדשה על משך השנה הבאה — שגם בה יהיו אותם שינויים (מצד זמני השנה והשפעתם על הנהגת האדם), אבל, באופן נעלה יותר, כהציווי ונתינת־כח לכאו"א מישראל (שבדואי מנצל ומקיים בפועל) "מעלין בקודש"⁴, אפילו מיום ליום, ועאכו"כ משנה לשנה, שנעשה עליו שבאין־ערוך לגבי העילויים מיום ליום בשנה הראשונה.

ב. ולכן, כאן הזמן לאשר ולהביע הכרת תודה לכל אלה שהודיעו אודות פעולות שונות, הקמת מוסדות, הצעות והחלטות כו', בקשר עם השנה שנסתיימה:

כיון שאין הזמן גרמא לאשר ולהביע הכרת תודה (שזהו ענין גדול בעבודת האדם כו') לכאו"א בפרטיות — ה"ז הוכחה שאין צורך באישור פרטי, ואדרבה, ניתנה אפשרות טובה ונעלית יותר — אישור כללי, "ברוב עם"⁵, ובמקום קדוש, מקום תפלה תורה וצדקה (ושלשתם יחד).

ובפרט כשהמדובר הוא בענין של "סך־הכל" מכל הפעולות שנעשו במשך השנה — מתאים יותר שיהי' באופן כללי, "ברוב עם", במעמד כל הציבור.

ואישור זה כולל גם ההודעה על הציון דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובמיוחד בנוגע לפעולות אלו בקשר עם השנה שמסתיימת — מצד השייכות

(3) עבוה"ק ח"ר פי"ט. ועור.

(4) ברכות כח, א. וש"נ.

(5) משלי יד, כח.

(1) קונטרס משיחות ש"פ יתרו.

(2) קהלת ז, ב.

המיוחדת של בת לאבי, כמדובר בהזדמנות שלפנ"ז.⁶

וביחד עם האישור והכרת תודה — יש להזכיר ולעורר עזה"פ ע"ד ההוספה והעלי' בכל פעולות אלו, הוספה ועלי' שלא בערך לגבי ההוספה והעלי' מיום ליום ומחודש לחודש, כיון שמתחילה שנה חדשה וסדר חדש, כנ"ל.

ונתינת כח מיוחדת בנוגע להוספה ועלי' שבאין-ערוך בכל פעולות אלו — מצד מעלת הציבור, ומצד מעלת קדושת המקום, שע"ז ניתוסף סיוע ביתר שאת וביתר עוז.

ג. וכל זה (האישור והכרת תודה על הפעולות במשך השנה וההתעוררות ע"ד ההוספה בשנה השני') — גם בנוגע לאלה שהמכתבים שלהם לא הגיעו עדיין:

כיון שעניני קדושה הם למעלה מהגבלת המקום, הרי, כשעושה התלוי בו לשלוח המכתב, נעשית כבר פעולת המכתב עוד לפני שהמכתב מגיע למקום גשמי זה.

וכפי שמצינו דוגמתו בנוגע לקרבנות ציבור — שגם בהם נעשה חידוש משנה לשנה, שבאים מתרומה חדשה — ש"מתכוין לתרום על הגבוי שיש בלשכה, ועל הגבוי שעדיין לא הגיע ללשכה, ועל העתיד לגבות",⁷ ופעולת הקרבן היא גם "על העתיד לגבות", ועאכו"כ "על הגבוי שעדיין לא הגיע ללשכה", באותו אופן ממש כמו "על הגבוי שיש בלשכה", שממנו לקחו הקרבן להקריבו ע"ג המזבח.

ומזה מובן גם בעניננו, בנוגע לכל הפעולות שנעשו במשך השנה,

— אשר, כל פעולה טובה היא כמו קרבן, "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'",⁸ מכל פרטי עניניו, "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן",⁹ וכן "מן העוף",¹⁰ או "קרבן מנחה" (ממין הצומח) —

שהאישור והכרת תודה הם גם לאלה שהמכתבים שלהם נמצאים עדיין בדרך, וכשיגיעו המכתבים — יודיעו על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וכאמור, שפעולת המכתב נעשית כבר עוד לפני"ז, "על הגבוי שעדיין לא הגיע",

ועד"ז בנוגע להמשך הפעולות באופן של הוספה ועלי' באין-ערוך בשנה השני' — שגם אלה שיודעים בוודאות שהמכתבים שלהם לא הגיעו עדיין (כיון ששלחום בסמיכות ממש לסיום השנה, ויודעים שמהלך הדואר הוא במשך כמה

(8) ויקרא א. ב.

(9) שם, יד.

(10) שם, ב. א.

(6) קונטרס משיחות הג"ל ס"ט. ועוד.

(7) רמב"ם הל' שקלים פ"ב ה"ט.

ימים כו'), הרי, כשם שהקרבת הקרבן מתרומה חדשה היא גם "על הגבוי שעדיין לא הגיע", מובן, שגם אצלם מתחילה ההוספה בכל הפעולות באופן שבאינ-ערוך מיד בהתחלת שנה שני', כמו אצל אלה שהמכתבים שלהם הגיעו, והודיעו כבר אודות פעולותיהם על הציון של נשיא דורנו, שבדאי מלמד עליהם זכות, ומעמידם על חזקתם, שיקיימו כל הוראותיו, כולל גם ההוראות הקשורות עם הענינים האמורים, באופן של עלי' "מחיל אל חיל"¹¹.

ד. ובנוגע לפועל:

כיון שנמצאים כבר מעת-לעת שלימה בשנה השני' — יש לעורר אודות ההתחייבות ו(יתירה מזה) הזכות על כל מי שרוצה להשתתף בהמשך הפעולות (ע"י הוספת פעולות חדשות ומוסדות חדשים וכו') בשנה השני', שכבר התחילה העבודה עם כל ה"שטורעם" דשנה חדשה.

ובדאי יפרסמו זה גם לאלה שאינם שומעים דברים אלו, וכן אלה שאינם "שומעים" במובן ופירוש של "דערהערן"¹² — לעורר אותם שגם הם יעשו כל הנ"ל.

וכל זה — באופן ש"החי יתן אל לבו", תוספת חיות וחיים אמיתיים, חיים גשמיים כפשוטם, נשמות בגופים, כולל גם כפירוש המדרש¹³ "והחי יתן אל לבו, זה חי העולמים, שהוא משלם שכר לבר נש על כל פסיעה ופסיעה בגמילות חסדים"¹⁴ — שנמשך מ"חי העולמים" ללבו של כאו"א, ובפרט ראשי המשפחה, שמהם ועל ידם נמשכת השפעת החיות לכל בני המשפחה, ובפרט עי"ז שמשתתפים בזה גם הנשים והטף, כמדובר כמה פרטים בזה בהתוועדות דיום הש"ק, ו"תן לחכם ויחכם עוד"¹⁵.

ה. ויש לקשר כל האמור עם פרשת השבוע:

התחלת פרשת השבוע היא — "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ומפרש רש"י, "ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני", שבענין זה מודגש מחד גיסא הקשר והשייכות לפרשה שלפנ"ז, ומאידך גיסא — הוספה על הפרשה שלפנ"ז, ועד"ז בנדר"ד — המשך לפעולות במשך השנה שהסתיימה ביום הש"ק, ובאופן של הוספה¹⁶ בשנה השני'.

ויש להוסיף בזה — ע"פ המבואר בפרשה החסידית שהפירוש ד"לפניהם" הוא "לפנימיותם"¹⁷, היינו, שכל ענינים אלו חודרים בפנימיותו של

(14) קה"ר פ"ז, ה.

(15) משלי ט, ט.

(16) להעיר, מהשייכות דהוספה ליום השבת —

כמאד"ל (מדרש תהלים צב, א) "כל עיסקא דשבתא כפול" (כמבואר בלקו"ת בתחלתו).

(17) תו"א משפטים עה, ג. ובכ"מ.

(11) תהלים פד, ח.

(12) ראה סה"מ תש"ח ע' 252 ואילך. ועוד.

(13) חלק מתורה, לשון הוראה (ראה זח"ג נג, ב).

ועוד, הוראה כנוגע לפועל, והוראה נצחית, וכו'.

גופא — תורה שבעל-פה, שאין צורך בפירוש נוסף

(כמו תושב"כ שצריך ללמוד הפירוש כתושבע"פ).

כיון שמפורש באופן ברור.

כאו"א, כולל גם הפירוש ד"תשים (לפניהם) מלשון סימה ואוצר¹⁸, שרומז גם על האוצרות העליונים, ובלשון הידוע¹⁹ — האוצרות שגנו המלך, אבותיו ואבות אבותיו מדור דור, שהקב"ה לוקח מאוצרות אלו ומבזבז ונותן לכאו"א, באופן שנמשך ומתגלה מלמעלה מעלה עד אין קץ למטה מטה עד אין תכלית.

ו. ועוד והוא העיקר — שכל זה נעשה הכנה קרובה ל"אלה המשפטים אשר תשים לפניהם" בתכלית השלימות, "משפטים" חדשים — "תורה חדשה מאתי תצא"²⁰, בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, גאולת כאו"א מישראל, ועד לגאולת העולם כולו, "לתקן עולם במלכות שדי"²¹, ע"י בירור ניצוצות הקדושה שבכל העולם כולו.

ובפשטות — שבמהרה בימינו ממש זוכים לקבל פני משיח צדקנו, "והקיצו ורננו שוכני עפר"²²,

ועאכ"כ אלה שהם כבר עתה נשמות בגופים, וקיימו הענין ד"החי יתן אל לבו", והתחילו כבר בתוספת כח ותוספת חיות בשנה השני, באופן ד"כפלים"²³ — ששייך גם לענין הגאולה²⁴,

וכולם יחדיו, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"²⁵, באים לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, לבית המקדש ולקדש הקדשים.

כולל גם — להמקום בביהמ"ק שנתייחד עבור הסנהדרין, כפי שלמדים מהמסיכות דפרשת דינין ("ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם") לפרשת מזבח, שתשים סנהדרין אצל המקדש²⁶ — בלשכת הגזית²⁷, לאחר ש"בטבריא (ש"טובה ראייתה"²⁸) עתידין לחזור תחלה, ומשם נעתקין למקדש"²⁹ (ללשכת הגזית), כי, יקויים היעוד³⁰ "ואשיבה שופטין כבראשונה", החל מהשופט הראשון, משה רבינו, "גואל ראשון הוא גואל אחרון"³¹, שממנו ילמדו "משפטים" החדשים, ועד — מהקב"ה בעצמו, "תורה חדשה מאתי תצא".

והסיום בנתינת הצדקה (כרגיל בכגון-דא) — ימהר ויזרו עוד יותר, ש"לא עיכבן כהרף עין"³², וב"הרף עין" עצמו (שגם בו יש איזה המשך זמן) תיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

26 ראה ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. משפטים כא, יר. פרש"י ר"פ משפטים.
27 ראה רמב"ם הל' ביהב"ח ספ"ה. פ"ו ה"ו. הל' סנהדרין פ"ר הי"ב. הל' ממרים פ"א ה"ד.
28 מגילה ו, א.
29 רמב"ם הל' סנהדרין שם.
30 ישע"י א, כו.
31 ראה שמו"ר פ"ב, ד, שם, ו. רבי"ר ספ"ט. תורא ר"פ משפטים. רבכ"מ.
32 מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

18 ראה ירושלמי ע"ז פ"ב סה"ז ובפ"מ שם.
19 ראה המשך ההילולא באתי לגני השי"ת פ"א.
20 ישע"י נא, ר. ויק"ר פ"ג, ג.
21 נוסח תפלת "וע"כ נקוה".
22 ישע"י כו, יט.
23 ל' הכתוב — איוב יא, ו.
24 ראה ל"ש ר"פ לך (רמז סד). רד"ה לך לך תרכ"ז. תר"ל.
25 כא יו"ד, ט.